

آیتا... سید جواد خامنه‌ای

دکتر احمد مهدوی دامغانی | الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام
علی اشرف المرسلین سیدنا ونبینا محمد وآله الطاهرین
عند ذکر الصالحین تنزل الرحمة

این ناچیز موظف شده است که خاطرات خود را از آن فقید را شد زاهد عادل مهذب مرحوم خلد آشیان آیتا... آقا سید جواد خامنه‌ای قدس ام... تریته ذکر کنم. گوا اینکه این بنده حقیر سعادت تشرف به حضور ایشان را جز در همان نمازهای جماعتی که شرحش را به عرض می‌رساند، نداشته است.

این بنده در طول بهار و تابستان و پاییز سال‌های ۱۳۲۱ تا ۱۳۲۴ خورشیدی مکلف بود هر روزه پس از دروس و مباحثات معهود که تا ساعت ۱۱ صبح طول می‌کشید بلافاصله به حجره تجارتنی دایمی ام مرحوم محمد مهدوی دامغانی در سرای «سیگاری» بروم و تا ساعت ۳ بعد از ظهر نزد ایشان بماند و به بعضی از امور اداری او از قبیل «کپی» کردن نامه‌ها و پست کردن آن‌ها و برخی خدمات مختصر دیگر به ایشان کمک کنم و همان جا با دایمی ام ناهاری صرف کنم. سپس تا سال ۱۳۲۲ خورشیدی به مدرسه خیرات خان برای درس حضرت آقای ادیب نیشابوری و از سال ۱۳۲۳ خورشیدی برای استفاضه از افاضات مرحوم مغفور حضرت آیتا... میرزا مهدی اصفهانی (رض) به مدرسه نواب بروم.

این برنامه به غیر از پنجشنبه، جمعه و تعطیلات رسمی انجام می‌شد. در همه روزهایی که به نزد دایمی ام به سرای «سیگاری» می‌رفتم هر روز برای ادای نماز ظهر و عصر به مسجد ترک‌ها (آذر بایجانی‌ها) دایمی ام و من به آن مسجد محترم می‌رفتم و به نماز جماعت که به امامت حضرت آیتا... خامنه‌ای قدس سره اقامه می‌شد اقتدا کنیم. آن سال‌ها شبستان، به اصطلاح پُر می‌شد و حتی گاهی صف جماعت در حیاط مسجد منعقد می‌شد. از آن رو که تمامی تجار سرای «سیگاری» و سرای «محمدیه» که اولی در بازار بزرگ در جنب مسجد ترک‌ها و دومی در روبه‌روی تقریبی آن مسجد، حجره داشتند، به اضافه کارمندان و کسبه آن بازار در آن جماعت شرکت می‌کردند. به خصوص بازرگانان آذر بایجانی امثال مرحومان حاج غلامحسین سیگاری و حاج غلامحسین باقرزاده و بعضی دیگر که حالا پس از قریب به ۸۰ سال نامشان به یادمانده است در آن جماعت شرکت می‌کردند. این روبه‌برای این حقیر تا شهریور ۱۳۲۴ خورشیدی که حقیر برای ادامه تحصیل به دانشگاه تهران آمدا ادامه داشت و هزار حیف که این بنده در همان مشهد نماند و تحصیلات مذهبی خود را ادامه نداد.

در آن سال‌ها حضرت آیتا... سید جواد خامنه‌ای کمتر در اجتماعات مذهبی شرکت می‌کردند و فقط به صورت خصوصی برای بعضی از طلاب مستعد دروسی اضافه می‌فرمودند. چند سال پیش از مرحوم آقای سید محمد تقی سبط الشیخ، نتیجه دختری مرحوم رضوان جایگاه حضرت شیخ انصاری (رض) و نوه دختری مرحوم آیتا... حاج شیخ مرتضی آشتیانی قدس سره، سفیر کبیر سابق ایران در مملکت اردن شنیدم که در بعضی از ایام به طور مستمر مرحومان آقای سید مرتضی سبط الشیخ، والد مرحوم سید محمد تقی، و آقای شیخ محسن نجخوانی و به نظرم آیتا... حاج سید هاشم نجف‌آبادی و آقای

شیخ مرتضی شاه‌رودی در بیت الشرف حضرت آیتا... خامنه‌ای برای مباحثه و بررسی بعضی مسائل فقهی و اصولی و مراجعه به کتب فقه و اصول حاضر می‌شدند و این جلسه پیش از ظهرها، سالیان دراز ادامه داشت. رحمت و مغفرت الهی ان شاء... بر همه آن عزیزان مستمر و مستدام باد و تن ذریه حضرت

زهرای اطهر را با اجداد معصومان محضور فرماید و فیض مصاحبت آن بزرگوار را بر مرحوم آیتا... شاهرودی و نجخوانی ارزانی دارد. بمحمد وآله الامجاد.



روزنامه شهرامید و زندگی

شنبه ۲۲ مرداد ۱۴۴۰ هجری قمری شماره ۳۴۴۰

SHAHRANEWS.IR



چهارم



مروری بر زندگی شخصی و علمی
آیتا... سید جواد خامنه‌ای

پارسایی از نژاد پاکان

آذر بایجان، به تبریز آمد.

دوران نوجوانی را در جریان رخدادهای نهضت مشروطه گذراند. جنگ‌های محله امیرخیز، شهادت ثقة الاسلام و جنازه به دار کشیده او در روز عاشورا، سخنرانی‌های پرشور و بلند شوهر خواهر خود، شیخ محمد خیابانی را که گاه تا چهار ساعت ادامه می‌یافت، از نزدیک دید. با درگذشت پدر دوره‌ای را با دردی تیمی سپری کرد. حاج سید جواد آموزش‌های مرسوم مکتب خانه‌ها را در مدرسه‌های آن زمان تبریز فراگرفت. وی تحصیلات دینی خود را در شهر تبریز و در جوار پدر بزرگوارش آغاز کرد. او پس از تحصیل مقدمات و چند سال بعد از فوت پدرش، در ۱۳۳۳ ق یعنی در ۲۰ سالگی راهی مشهد مقدس شد. حدود ۹ ماه در مشهد توقف کرد و با این قصد که از مادرش اجازه اقامت طولانی در مشهد بگیرد و تحصیلات علوم دینی را آنجا ادامه دهد، به تبریز بازگشت. وقتی رسید، مادر از دنیا رفته بود. اندوه درگذشت مادر، بر شمار غم‌های نهفته در دل او افزود و برایش گران آمد. اگر فراق پدر در دنیای کودکی او هضم شد، نبود مادر، جهان جوانی او را ساخت‌اندو هگین کرد. از این رو یک سال بعد از فوت مادر، همراه همسر خود عازم مشهد شد. وی در مشهد نزد آقایان حاج سید حسین قمی، میرزا محمد آقا زاده، حاج فاضل خراسانی و میرزا مهدی اصفهانی تلمذ کرد و در فلسفه از محضر آقا بزرگ حکیم شهیدی و شیخ اسدا... یزدی بهره‌مند گردید.

اقامت در نجف اشرف

بعد از گذشت نه سال، سال ۱۳۴۵ قمری و در سن سی و دو سالگی به نجف می‌روند و تا اواخر سال ۱۳۵۰ قمری، آنجا می‌مانند. در این مدت، از درس میرزای نائینی و سید ابوالحسن اصفهانی و محمد حسین غروی اصفهانی (کمپانی) و آقا ضیاء عراقی بهره می‌برند و از همه این بزرگان، اجازه اجتهاد می‌گیرند. سپس به مشهد برگشته و مشغول تدریس می‌شوند. سید جواد خامنه‌ای در آستانه چهارمین دهه زندگی خود و پس از ۶ سال اقامت تحصیلی در نجف، حدود ۱۳۱۱ در بازگشت به ایران و در مسیر بازگشت به سوی مشهد بود که با ضایعه مرگ همسر روبرو شد. پس از دوره نوجوانی که با فقدان پدر و مادر توأم شد، این سومین تجربه تلخ تنهایی سید جواد بود. او از همسرش سه فرزند دختر به یادگار داشت: علویه، بتول و فاطمه سلطان. در مشهد برای دو مین بار ازدواج کرد و بانو خدیجه میردامادی دختر آیتا... حاج سید هاشم نجف‌آبادی میردامادی عالم‌مشهور مشهد را به همسری گرفت.

فرزندان

او از ازدواج اولش سه دختر دارد. پس از درگذشت همسر اولش با خدیجه میردامادی، دختر هاشم میردامادی

گروه تحقیق و پژوهش ویژه نامه آیتا... سید جواد خامنه‌ای یکی از بزرگان مکتب علمی خراسان است که سال‌ها در شهر مشهد زیسته است. نسب آیتا... سید جواد حسینی خامنه‌ای به سادات افضسی می‌رساند. شجره وی به سلطان العلماء احمد، معروف به سلطان سید احمد می‌رسد که با پنج واسطه، از نوادگان امام زین العابدین علی بن حسین (ع) است: سلطان سید احمد فرزند میر سید محمد مدائنی فرزند حسن فرزند حسین فرزند حسن افضس فرزند علی اصغر فرزند امام زین العابدین (ع).

خاندان حسینی خامنه‌ای در اجداد دور با میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی اشتراک نسب داشت، جد امجدش سید محمد حسینی تفرشی خامنه‌ای تبریزی است که در حدود ۱۲۶۰ ق در خامنه به دنیا آمد. در منابع از علت هجرت سید محمد از مناطق مرکزی ایران به آذر بایجان سختی نرفته است. سید محمد فرزند سید محمد تقی فرزند میرزا علی اکبر فرزند سید فخر الدین تفرشی است. سید فخر الدین مشهور به میرفخر است و منتسب به او به میرفخرایی معروفند. پدرش سید حسین خامنه‌ای حدود ۱۲۵۹ هجری قمری در خامنه به دنیا آمد دوران کودکی را در خامنه گذراند و برای تحصیل راهی تبریز شد. شهر تبریز در آن دوره شاهد حضور فقهایی از شاگردان شیخ محمد حسن نجفی اصفهانی مشهور به صاحب جواهر و شیخ مرتضی شوشتری انصاری بود. پس از کسب علوم مقدماتی، در حدود ۱۲۹۰ ق برای تکمیل تحصیلات خود به نجف اشرف رفت. او فقه و اصول را نزد علمایی چون سید حسین کوه‌کمره‌ای، فاضل شریانی، میرزا محمد حسن شیرازی و ملا محمد فاضل ایروانی آموخت و علوم معقول را نزد فیلسوفی نامی آن زمان، میرزا باقر شکی، فراگرفت.

آیتا... سید حسین خامنه‌ای دارای هفت فرزند بود که یکی از آنان سید محمد، معروف به پیغمبر، و دیگری سید جواد، پدر آیتا... سید علی خامنه‌ای است. فرزند دیگر او میرمهدی نام داشت. سید محمد خامنه‌ای مشهور به پیغمبر، برادری ناتنی آیتا... سید جواد خامنه‌ای، از شاگردان آخوند خراسانی، شریعت اصفهانی و دیگر بزرگان نجف بود، و فردی آگاه به مسائل زمان و از رجال طرفدار مشروطه به شمار می‌رفت.

میرمهدی برادر کوچک سید محمد پیغمبر بعدا با تغییر نام خانوادگی به میرمهدی مجتهدزاده معروف شد. میرمهدی مجتهدزاده چهار پسر داشت: سید حسین، سید مصطفی، سید مجتبی و سید مرتضی. سید مرتضی مجتهدزاده، پسر عموی آیتا... سید علی خامنه‌ای، در قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ به شهادت رسید. میرمهدی مجتهدزاده نیز در همین سال دارفانی را وداع گفت و در جوار مرقد امام رضا (ع) دفن گردید.

آیتا... حاج سید جواد خامنه‌ای در ۴ جمادی الثانی ۱۳۱۳ هجری قمری (۱ آذر ۱۲۷۴) در نجف اشرف به دنیا آمد. دو سه ساله بود که در بازگشت خانواده به